

Arbeids- og inkluderingsdepartementet
Innvandringsavdelingen
Postboks 8019 Dep.
0030 Oslo

Deres ref.: 200802160-/HEG

Vår ref.: RBS/2009

Dato: 15. oktober 2009

Høring – Endringer i introduksjonsloven og statsborgerloven med forskrifter og utlendingsforskriften

Norsk Folkehjelp viser til departementets høringsbrev av 25. juni 2009, og vil innledningsvis takke for anledningen til å legge frem våre synspunkter. Norsk Folkehjelp har ingen merknader til de fleste forslagene i høringsbrevet, og vil nedenfor kun knytte merknader til to av forslagene.

Introduksjonsprogram for mishandlede personer og personer som ikke kan returnere til hjemlandet etter samlivsbrudd

Norsk Folkehjelp anser det som svært positivt at mishandlede personer og personer som ikke kan returnere til hjemlandet etter samlivsbrudd, nå skal inkluderes i introduksjonsprogrammet.

Norsk Folkehjelp mener samtidig at det også bør vurderes om alle personer som gifter seg med en norsk statsborger/person med oppholdstillatelse i Norge skal ha rett til å delta i introduksjonsprogrammet.

Den største gruppen som kommer til Norge på familiegjenforening, er kvinner som gifter seg med norske menn. Disse kvinnene har ofte svært dårlig tilgang på viktig informasjon om sine rettigheter og hvordan det norske samfunnet fungerer. De fleste asylsøkere vil i så måte ha større tilgang på informasjon enn denne gruppen. Situasjonen til mange av kvinnene kjennetegnes videre av en dobbel sårbarhet, fordi de både er kvinner som lever i et juridisk avhengighetsforhold til ektemannen (deres oppholdstillatelse forutsetter fortsatt ekteskap) og fordi de er fremmede i et ukjent land. Norsk Folkehjelp anser at det må være en prioritet å sikre denne gruppens forutsetninger både for ivaretagelse av egne rettigheter og for selvstendig deltagelse i det norske samfunnet. Et viktig middel for å oppnå dette ville kunne være full inklusjon i introduksjonsprogrammet.

Vi mener dette spesielt må vurderes i forbindelse med kampen mot tvangsekteskap. Introduksjonsprogrammet innebærer at deltagerne både gis kunnskaper og et nettverk som kan være essensielle for å kunne bryte ut av et tvangsekteskap. Samtidig vil det her foreligge et økonomisk incentiv sett fra ektemannens/familiens side, ved at kvinnens deltagelse i programmet vil utløse økonomiske fordeler.

Endring i vilkårene for å få statsborgerskap, bl.a. innføring av statsborgerprøve

Norsk Folkehjelp stiller seg kritisk til innføringen av en statsborgerprøve som et vilkår for innvilgelse av statsborgerskap, som foreslått. Norsk Folkehjelp anser som et generelt utgangspunkt at grunnleggende rettigheter ikke bør være avhengig av ferdigheter eller kunnskaper. Dette bør i særdeleshet gjelde den demokratiske deltakelsen i det norske samfunnet.

Det bør være et overordnet prinsipp for et demokrati at alle som inngår i samfunnet på varig basis, skal nyte demokratisk medbestemmelsesrett. Det er et vesentlig demokratisk poeng i seg selv at også de som sliter på ulike vis, eksempelvis de som kan ha vanskeligere for å tilegne seg kunnskap enn andre eller som har varierende typer og grader av personlige vansker, skal ha anledning til å delta i demokratiet på likeverdig basis med alle andre. Den vesentlige grunnen til allmenn stemmerett, er at det er *folket* som utgjør samfunnet, deltar med sitt arbeid og påvirkes av beslutningene som fattes. Det bør være et sammenfall mellom folket som *utgjør* samfunnet på den ene siden og folket som har *medbestemmelse* over samfunnet på den andre.

Både da allmenn stemmerett ble innført for menn i 1898 og for kvinner i 1913 vil samfunnskunnskapene ha vært svært varierende og trolig ofte mangelfulle, herunder om det norske demokratiet man skulle delta i. Hadde man hatt tilsvarende prøver den gangen, er det trolig at en del ikke ville blitt inkludert i demokratiet. Den gang ble imidlertid retten til demokratisk deltagelse betraktet som det essensielle siktemålet. Det bør det fortsatt være. Eksempelvis å nekte kvinner en rettighet var ikke den gang, og er ikke nå, en farbar vei til å styrke deres rettsstilling.

Nektelse av statsborgerskap har også andre, konkrete konsekvenser for den enkelte, herunder at man nektes pass og at man ikke nyter den samme beskyttelsen fra norske myndigheter i utlandet. Vi vil fremholde at dette er alvorlige konsekvenser for mennesker som *de facto* er en permanent del av det norske samfunnet.

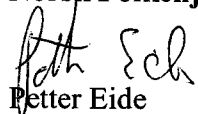
En åpenbar konsekvens av en slik prøve er at et segment av det norske samfunnet i lengre tid vil stå utenfor demokratiet. Selv om dette trolig vil gjelde en ganske liten gruppe, bør dette være en utålelig situasjon for et demokrati. Norsk Folkehjelp er spesielt bekymret for at dette vil kunne ramme kvinner særskilt. Kvinner som gis begrenset adgang av familie til eksempelvis å delta i undervisning, risikerer nå også ikke å inkluderes i det norske demokratiet. Tiltaket vil således også *forsterke* en del minoritetskvinnens marginalisering på svært problematisk vis.

Norsk Folkehjelp er generelt kritiske til den økte vektleggningen av formaliserte krav som et ledd i integreringspolitikken. Høringsbrevet mangler også en vurdering av det faktiske behovet for en slik prøve. Det synes å ha blitt etablert en oppfatning i den offentlige debatten om at en stadig økende mengde krav og påbud overfor minoritetene er påkrevd i integreringen. Denne oppfatningen synes å legges ukritisk til grunn i høringsbrevet. Norsk Folkehjelp vil advare mot denne innsnevringen av perspektivet både på hva integrering er og hvordan den skal foregå.

Vi står naturligvis til disposisjon for ytterligere innspill og drøftelser.

Med vennlig hilsen

Norsk Folkehjelp

Petter Eide

Generalsekretær

Norsk Folkehjelp
PB-8844 Youngstorget
N-0028 OSLO

Besøksadresse
Storgt.33 A

Telefon
+47 22 03 77 00

Telefaks
+47 22 20 08 70

E-Post
norsk.folkehjelp@npaid.org

Bankgiro
9001 07 05133

Givertelefon
820 43088